

Traficomin hankeavustusten hankekortti

Hankekortti julkaistaan valtionavustusten verkkosivuilla.

Joukkoliikenne tutuksi lapsille ja nuorille

14.3.2024

Avustuksen saaja	Oulun seudun liikenne	
Osallistujat	Oulun seudun liikenne sekä joukkoliikennealueeseen kuuluvat kunnat. Konsulttityöstä vastaa Sitowise Oy	
Aikataulu	Käynnistyy: 2/2024	Päättyy: 1/2025
Hankkeen tavoite ja sisältö, kohde-ryhmä	Tämän hankkeen tavoitteena on luoda jokavuotinen kouluvierailukonsepti Oulun seudun kouluihin, jossa tehdään lapsille ja nuorille tutuksi Oulun seudun joukkoliikenteen palvelut ja sen myötä kannustetaan myös joukkoliikenteeseen tottumattomia lapsia ja nuoria ko-keilemaan linja-autolla liikkumista. Hankkeen tavoitteena on myös lisätä lasten ja nuorten joukkoliikennepalveluiden käyttöä markkinoinnin ja viestinnän keinoin. Nuorena opittujen joukkoliikennetaitojen myötä lapsella on suurempi todennäköisyys valita myös myöhemmällä iällä arkimatkoillaan kulkutavakseen joukkoliikenteen palvelut. Hankkeessa luodaan oppituntimalli, jonka avulla tuodaan lapsille ja nuorille joukkoliikenne tutuksi. Oppitunnin kohderyhmäksi on valittu 5.- ja 9.-luokkalaiset oppilaat. 5.-luokkalaiset liikkuvat pienempiä alakoululaisia itsenäisemmin omiin harrastuksiin ja aktiviteetteihin, joten on hyvä tuoda heidän tietoisuuteen vaihtoehtoja eri liikkumismuodoista sekä opettaa heitä joukkoliikennekäytön taitoihin. 9.-luokkalaiset siirtyvät toiselle asteelle ja heidän arkimatkansa näin ollen yleensä pitenevät. Lisäksi 9.-luokkalaiset saavat jo itse vaikuttaa paljon kulkutapaansa sekä tekevät päätöksiä ajoneuvojen sekä ajo-oikeuksien hankinnasta yhdessä vanhempiensa kanssa. Hankkeen aikana pyritään viestimään nuorille joukkoliikenteestä positiivista mielikuvaa sekä tiedottamaan joukkoliikenteen mahdollisuuksista liikkua vapaasti. Hankkeeseen valitaan kohdekoulut, missä oppitunnit järjestetään kevään ja syksyn 2024 aikana. Oppitunneista kootaan oppimiskortit, joiden avulla oppituntia voidaan monistaa myös muissakin kouluissa. Oppitunnit järjestetään niin, että oppilaat osallistuvat oppituntiin aktiivisena toimijana ikätasolleen sopivien tehtävien kautta. Hankkeessa laaditaan ala- ja yläkouluikäisille sekä heidän huoltajilleen kohdennettu viestintämateriaali. Viestintämateriaali laaditaan yhteistyössä Oulun seudun liikenteen asian- tuntijoiden ja viestintäosaajien sekä muiden työssä tunnistettavien sidosryhmien kanssa.	
Ennakoitu tulos	Hanke lisää oppilaiden ja heidän huoltajien tietoisuutta joukkoliikenteestä: - Oppilaat tutustuvat joukkoliikenteen käyttöön (Työvaihe: alakoulun oppitunnit) - Oppilaat tutustuvat millaisia ympäristövaikutuksia ja kaupunkikuvallisia vaikutuksia joukkoliikenteellä on (Työvaihe: yläkoulun oppitunnit) - Tiedon lisäämisen avulla huoltajia kannustetaan ohjaamaan lapsiaan joukkoliikenteen käyttäjiksi sekä ohjeistetaan matkakortin hankkimiseen. (Työvaihe: viestintämateriaali) - Luodaan joukkoliikenteestä myönteistä kuvaa ja näytetään joukkoliikenne mahdollisuutena liikkua vapaasti. (Työvaihe: Viestintämateriaali ja oppitunnit)	
Lisätietoja hankkeesta	Joukkoliikennepäällikkö Helena Väliaho, Oulun seudun liikenne helena.valiaho@ouka.fi	

Hankkeen päättyessä täydennetään:

Tulokset	Hankkeessa on luotu jokavuotinen kouluvierailukonsepti, 5.-, ja 9.-luokkalaisten oppituntimalli, jonka avulla tuodaan lapsille ja nuorille joukkoliikenne tutuksi. Oppitunnin kohderyhmäksi on valittu 5.- ja 9.-luokkalaisten oppilaat. 5.-luokkalaisten liikkuvat pienempiä alakoululaisia itsenäisemmin omiin harrastuksiin ja aktiviteetteihin, joten on hyvä tuoda heidän tietoisuuteen vaihtoehtoja eri liikkumismuodoista sekä opettaa heitä joukkoliikennekäytön taitoihin. 9.-luokkalaisten siirtyvät toiselle asteelle ja heidän arkimatkinsa näin ollen yleensä pitenevät. Lisäksi 9.-luokkalaisten saavat jo itse vaikuttaa paljon kulkutapaansa sekä tekevät päätöksiä ajoneuvojen sekä ajo-oikeuksien hankinnasta yhdessä vanhempiensa kanssa. 9.-luokkalaisten oppitunnit on järjestetty keväällä ja 5.-luokkalaisten oppitunnit syksyllä. Oppitunnit on järjestetty niin, että oppilaat osallistuvat oppituntiin aktiivisena toimijana ikätasolleen sopivien tehtävien kautta. Hankkeen aikana järjestettiin yhteensä kolme oppituntia 5. luokille ja kaksi oppituntia 9. luokille Oulun kaupungin alueella. Oppitunneille osallistui yhteensä noin 145 oppilasta. Ala- ja yläkouluikäisille sekä heidän huoltajilleen on laadittu kohdennettu viestintäsuunnitelma, jossa on esitetty mistä joukkoliikenteen asioista tulisi viestiä milloinkin.
Miten tavoitteet toteutuivat?	Hankkeen tavoitteena oli lisätä oppilaiden ja heidän huoltajien tietoisuutta joukkoliikenteestä. Oppituntivierailujen avulla voitiin välittää suoraa tietoa joukkoliikenteestä sekä haastatella nuoria ja kuulla heidän toiveitansa joukkoliikenteen nykytasosta. Oppitunneilla oppilaat tutustuivat joukkoliikenteen käyttöön ja reittioppaan käyttöön erittäin hyvin. Reittioppaan toiminnallisuudesta saatiin kerättyä oppituntien avulla suoraa käyttäjäpalautetta, minkä avulla reittiopasta voidaan kehittää sujuvammaksi. Lisäksi oppilaat tutustuivat siihen, millaisia ympäristövaikutuksia ja kaupunkikuvallisia vaikutuksia joukkoliikenteellä on. 9.-luokkalaisten oppitunneilla ideoitin myös joukkoliikenteen kehittämistä niin infran kuin viestinnän ja tiedottamisen osalta. Oppituntien kohderyhmien iät olivat sopivat näihin teemoihin sekä tehtäviin. Oppilaat saivat paljon uutta tietoa, mutta asia ei ollut liian haastavaa ikätasoon nähden. Lisäksi nuorilta kuultiin joukkoliikenteen viestinnästä niin sisältöjen kuin tiedotuskanavien osalta. Oppitunneissa toimivaa oli lasten ja nuorten laaja osallistaminen ryhmä- ja paritehtävillä, kisailulla ja sähköisellä kyselyllä.
Arvio hankkeen vaikutuksista	Oppitunneissa osallistettiin sitä joukkoa, joka joukkoliikennettä jo nykyisin paljon käyttää eli lapsia ja nuoria. Nuorten käyttämät viestintäkanavat ja tiedonhakutaidot voivat erota työikäisestä tai iäkkäämmästä käyttäjäryhmästä. Lapsia ja nuoria voi olla myös vaikea tavoittaa yleisillä kuntalaiskyselyillä. Yksittäinen oppitunti tiedonvälityskanavana tavoittaa vain pienen määrän oppilaita, mutta nuorten joukko on hyvin kirjava ja osalla nuorista on enemmän kokemusta linja-autolla matkustamisesta kuin toisilla. Oppitunneille enimmillään osallistui 40 oppilasta, joka on tällaiselle oppitunnille sopiva määrä osallistujia. Mikäli oppilaita on enemmän, ei vastauksia voida käydä yhdessä läpi keskustellen, joka oli tärkeä osuus oppitunnin tiedonvaihtoa ja osallistamista.
Mitä opittiin? Mitä kannattaisi tehdä toisin?	Oppitunnin voi kehittää myös useamman oppitunnin sarjaksi, jossa sama oppilaiden joukko käsittelee joukkoliikenneaiheisia teemoja. Mikäli oppilaiden joukosta halutaan kehitysideoita, voi useamman oppitunnin sarjassa käsitellä enemmän eri teemoja ja oppilaiden tietämys joukkoliikenteestä syventyisi. Oppitunteja voi laajentaa koskemaan kaiken ikäisiä koululaisia ja opiskelijoita sekä esimerkiksi iäkkäitä. Kehitysideoita voi saada myös haastatteleamalla toisen asteen opiskelijoita, sillä heillä on mahdollisesti jo enemmän kokemuksia joukkoliikenteen käytöstä. Koulujen kanssa oppitunteja sopiessa, on hyvä käydä yhdessä ja ajoissa läpi vierailujen ajankohta ja monistaa vierailusta vuosittainen toimintamalli.